

XI. ТОВАРЛАР ВА ХИЗМАТЛАР БОЗОРИ

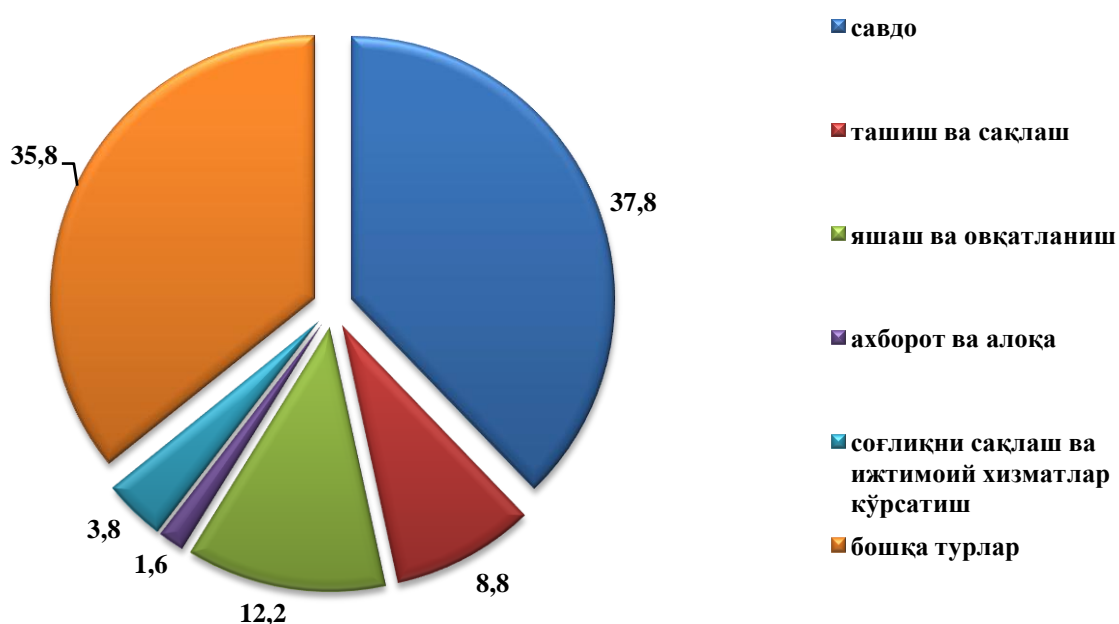
Хизматлар соҳасини ривожлантириш ижтимоий йўналтирилган бозор иқтисодиётини шакллантиришнинг энг муҳим шартларидан бири ҳисобланади. Бугунги кунда мамлакатда олиб борилаётган бозор ислоҳотлари жамиятни ривожлантиришнинг энг муҳим ижтимоий-иқтисодий вазифаларини ҳал қилишда хизмат кўрсатиш соҳасининг ролини оширишга катта таъсир кўрсатади. Хизматларнинг хилма-хиллиги аҳолининг катта қисмини ҳаёт сифатини ва фаровонлигини яхшилаш имконини беради.

Замонавий жамият ҳаётида хизматлар соҳаси жуда кенг тарқалган ҳодиса ҳисобланади. Бугунги кунда у ёки бу турдаги хизматлар кўрсатмайдиган ёки ҳеч бўлмаганда унга дуч келмаган корхоналар деярли йўқ.

2020 йил 1 январь ҳолатига вилоятда 23459 та фаолият кўрсатаётган корхоналар ва ташкилотлар қайд этилди. Шундан, хизматлар соҳасида 15134 та корхона ва ташкилотлар фаолият кўрсатмоқда. Ушбу кўрсаткич ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 29,2 фоизга кўпайди.

Хизматлар соҳасида барча фаолият кўрсатаётган корхоналар ва ташкилотларнинг улуши, фоизда (фермер ва деҳқон хўжаликларидан ташқари)

01.01.2020 йил ҳолатига

Инновацион хизматларни жорий этиш ва анъанавий хизматларни ривожлантириш бўйича аниқ мақсадли комплекс чора-тадбирларни амалга оширилиши ишлаб чиқарилган бозор хизматлар ҳажмини ошишига олиб келди.

Натижада, 2019 йил январь-декабрь ойларида хизматлар ишлаб чиқариш ҳажми 8163,9 млрд.сўми ташкил этдиб,ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 110,6 фоизга ўсди.

2019 йил январь-декабрь ойларида кўрсатилган хизмат турлари бўйича (амалдаги баҳоларда) қуйидагича ифодаланади:

	млрд. сўм	2018 йил январь-декабрга нисбатан фоиз ҳисобида	яқунга нисбатан фоиз ҳисобида
Жами хизматлар	8163,9	110,6	100,0

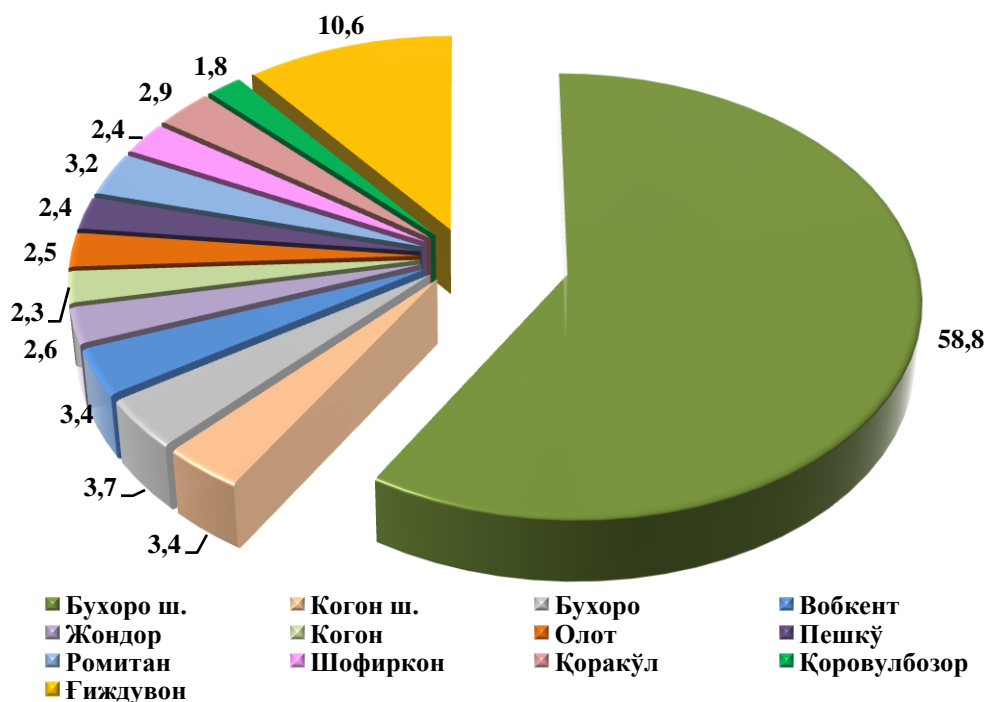
шу жумладан:

Алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари	376,4	110,5	4,6
Молия хизматлари	1145,6	166,4	14,0
Транспорт хизматлари	2025,3	102,9	24,8
Яшаш ва овқатланиш хизматлари	365,4	100,3	4,5
Савдо хизматлари	2552,3	102,6	31,3
Кўчмас мулк билан боғлиқ бўлган хизматлар	203,5	103,1	2,5
Таълим хизматлари	455,0	125,3	5,6
Соғлиқни сақлаш хизматлари	151,0	109,1	1,8
Ижара ва прокат хизматлари	209,3	102,4	2,6
Компьютерларни ва маиший товарларни таъмирлаш хизматлари	168,8	103,1	2,1
Шахсий хизматлар	173,5	104,1	2,1
Меъморчилик, муҳандислик изланишлари, техник синовлар ва таҳлил соҳасидаги хизматлар	109,7	102,9	1,3
бошқа турдаги хизматлар	228,1	104,3	2,8

Хизмат кўрсатишда энг катта улуш савдо (31,3 фоизи), транспорт (логистик хизматлар билан бирга) (24,8 фоизи), молиявий (14,0 фоизи), таълим (5,6 фоизи) ва алоқа ва ахборотлаштириш (4,6 фоизи) хизматларга тўғри келди.

Молия хизматлари, банк, суғурта ва молиявий лизинг хизматларини ўз ичига олган ҳолда (ўтган йилга нисбатан 66,4 фоизга кўп), таълим хизматлари (25,3 фоизга кўп), алоқа ва ахборотлаштириш (10,5 фоизга кўп), соғлиқни сақлаш хизматлари (9,1 фоизга кўп) ўсиш юқори бўлди.

2019 йил январь-декабрь ойларида кўрсатилган бозор хизматлари умумий ҳажмида шаҳар ва туманларнинг улуши, фоизда

Кўрсатилган хизматлар умумий ҳажмида катта улушга эга бўлган Бухоро шаҳри (58,8 фоиз), Ғиждувон тумани (10,6 фоиз), Бухоро тумани (3,7 фоиз), Вобкент тумани (3,4 фоиз) ни ташкил этган бўлса, Пешкў (2,4 фоиз), Когон (2,3 фоиз) ва Қоровулбозор туманлари (1,8 фоиз) улуш билан энг паст кўрсаткични қайд этди.

Иқтисодий фаолият турлари бўйича хизматлар
(*туман ва шаҳарлар кесимида*)

	Жами	
	млрд. сўм	2018 йил январь-декабрга нисбатан, фоиз ҳисобида
Вилоят бўйича	8163,9	110,6
Бухоро ш.	4800,6	113,6
Когон ш.	281,2	105,2
<i>туманлар</i>		
Бухоро	301,6	107,5
Вобкент	277,9	107,9
Жондор	212,9	107,6
Когон	190,2	100,1
Олот	201,9	107,0
Пешкў	196,7	107,7
Ромитан	259,1	106,2
Шофиркон	197,7	107,5
Қоракўл	238,6	106,1
Қоровулбозор	142,6	100,0
Ғиждувон	862,9	108,0

Кўрсатилган хизматларнинг умумий ҳажмидаги энг кичик ҳажми куйидаги ҳудудлар Қоровулбозор (142,6 млрд.сўм), Когон (190,2 млрд.сўм) ва Пешкў (196,7 млрд. сўм) туманлари ҳиссасига тўғри келди.

Худудлар орасида юкори ўсиш суръатлари Бухоро (113,9 фоиз) шаҳри, шу билан бирга Гиждувон (108,0 фоиз), Вобкент (107,9 фоиз), ҳамда Жондор (107,6 фоиз) туманларида кузатилди.

Энг паст ўсиш суръатлари Қоровулбозор (100,0 фоиз) ва Когон (100,1 фоиз) туманларида кузатилди.

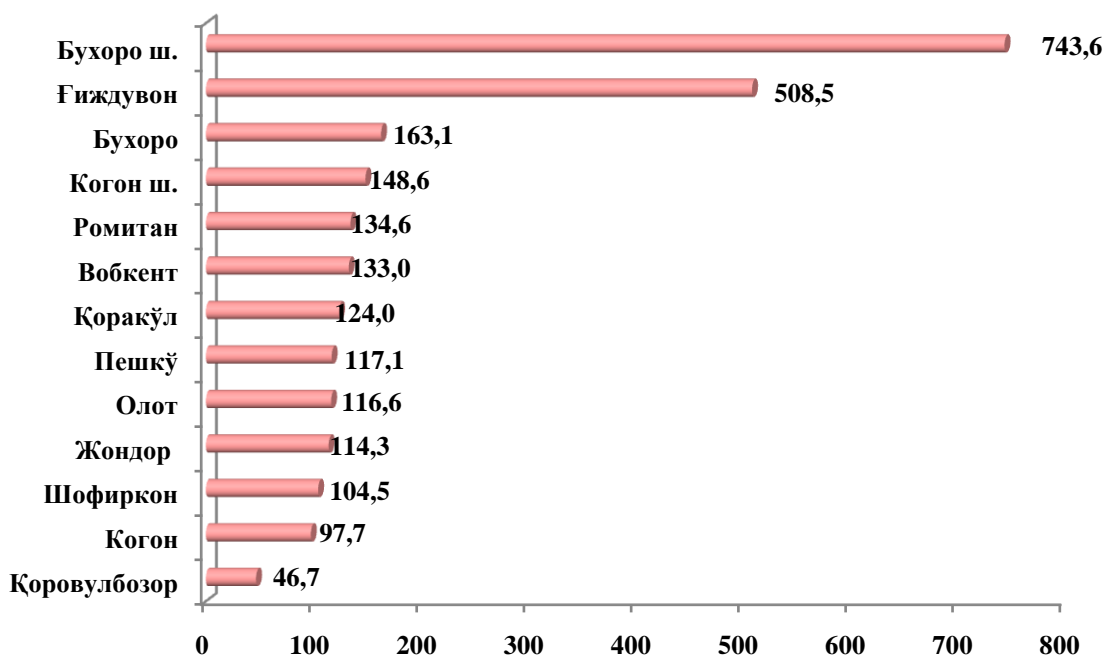
Ҳозирги кунда республикада улгуржи ва биржа савдо корхоналарининг фаолияти учун зарур ҳуқуқий асослар яратилган бўлиб, замонавий ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда чакана савдо тармоғи фаол ривожланмоқда. Савдо хизматлари иқтисодиётда кўрсатилган хизматлар умумий ҳажмининг сезиларли қисмини ташкил қилади.

2019 йил январь-декабрь ойларида савдо хизматлари ҳажми 2552,3 млрд.сўмга тенг бўлди. Кўрсатилган бозор хизматларининг умумий ҳажмида улуши 31,3 фоизни ташкил этди.

Ўтган йилнинг мос даврига нисбатан савдо хизматларининг ўсиш суръати 102,6 фоизни ташкил этди.

Савдо хизматларининг энг катта ҳажми Бухоро шаҳри (743,6 млрд. сўм), Гиждувон (508,5 млрд. сўм), Бухоро (163,1 млрд. сўм) туманларида қайд этилди.

Худудлар кесимида савдо хизматларининг ҳажми, млрд.сўм
(2019 йил январь-декабрь)

Савдо хизматлари бўйича энг паст кўрсаткич Қоровулбозор туманида кузатилди. Ушбу ҳудудда савдо хизматлари ҳажми 46,7 млрд. сўмга тенг бўлди.

Аҳоли даромадлари даражасининг ошиши билан истеъмол талаби ва савдо айланмаси кўлами ўсмоқда. Савдо хизматлари таркибида автомобиллар ва мотоцикллар савдосидан ташқари чакана савдо бўйича хизматлар катта салмоққа эга. 2019 йил январь-декабрь ойларида унинг улуши 82,2 фоизни ташкил этди.

Улгуржи савдо хизматларининг (автомобиллар ва мотоцикллар савдосидан ташқари) улуши 11,1 фоизни ташкил этди.

Автомобил ва мотоцикллар улгуржи ва чакана савдоси, автомобил ва мотоциклларни таъмирлаш хизматларни кўшган ҳолда умумий савдо хизматларининг 6,7 фоизни ташкил қилади.

Савдо хизматлари таркиби, фоиз
(2019 йил январь-декабрь)

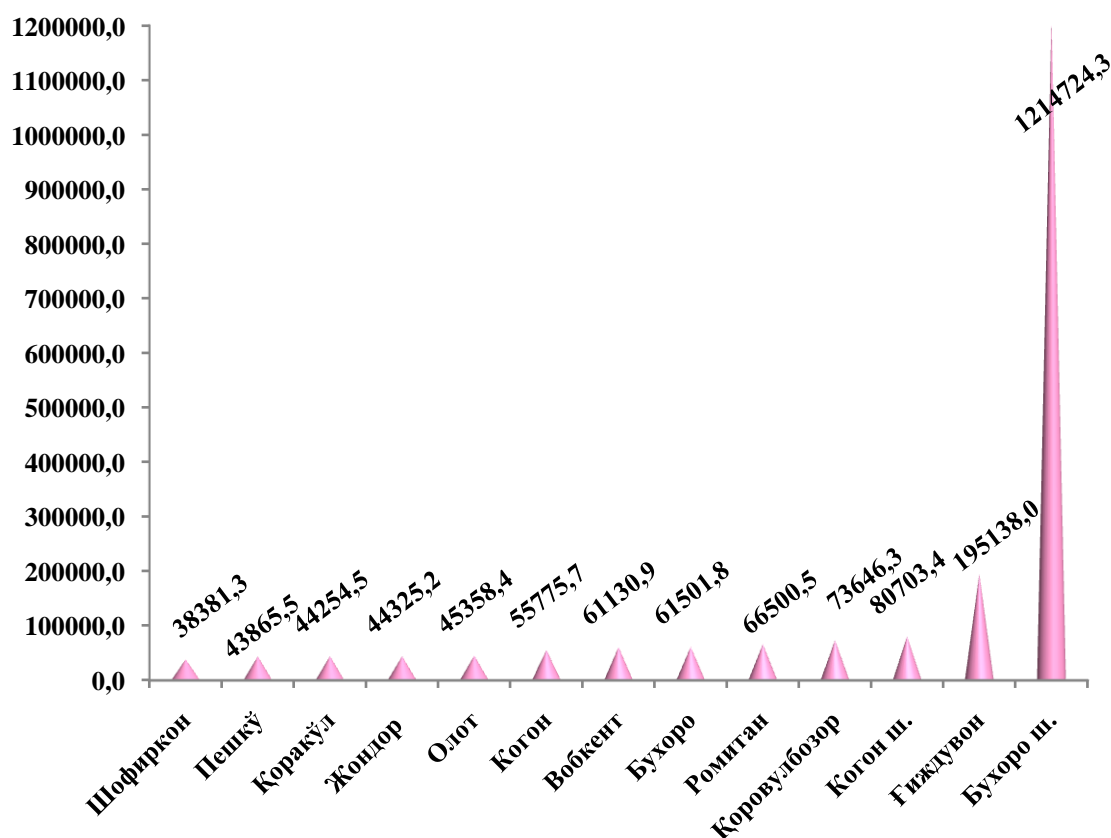

Транспорт хизматларининг энг катта қисми автомобиль транспортида юк ва йўловчи ташиш хизматлари ҳисобига тўғри келади.

2019 йил январь-декабрь ойларида транспорт хизматларининг ҳажми 2025,3 млрд. сўмга тенг бўлди. Уларнинг ўсиши 102,9 фоизни ташкил этди.

Юқори ўсиш суръатлари Пешкў (115,9 фоиз), Қоровулбозор (114,1 фоиз) ва Шофиркон (113,2 фоиз) туманларида қайд этилди.

Ҳудудлар кесимида транспорт хизматларининг ҳажми, млн. сўм
(2019 йил январь-декабрь)

Ўтган йилнинг мос даврига нисбатан транспорт хизматларининг унча юқори бўлмаган ўсиш суръати, Олот (104,1 фоиз) ва Ромитан (102,8 фоиз) туманларида қайд этилди.

Таълим соҳасида амалга оширилаётган туб ислохотлар биринчи навбатда онг ва фикрлашдаги ижобий ўзгаришларни қўллаб-қувватлаб, маънавиятни юксалтиришга ҳисса қўшади.

Бугунги кунда ўқув жараёнининг сифати ва самарадорлигини оширишнинг муҳим омили сифатида мактабларни замонавий лаборатория ускуналари, компьютер

техникаси, дарсликлар ва янги авлод методик материаллари билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

2019 йил январь-декабрь ойларида таълим соҳасидаги хизматлар ҳажми 455,0 млрд. сўмга тенг бўлди. Ўтган йилга нисбатан ўсиш 125,3 фоизни ташкил этди.

Худудлар кесимида таълим хизматларининг ўсиш суръати, фоиз

(2019 йил январь-декабрь)

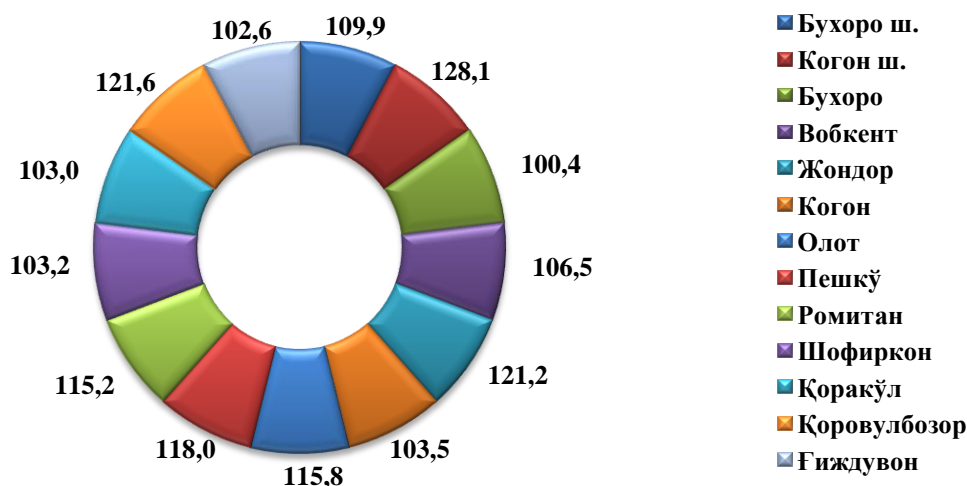
Таълим соҳасидаги хизматлар бўйича юқори ўсиш суръатлари Қоровулбозор (161,9 фоиз), Когон (146,6 фоиз) шаҳри ва Ромитан (146,4 фоиз) туманларида кузатилди.

Ўтган йилга нисбатан бу хизматларнинг унча юқори бўлмаган ўсиши Бухоро шаҳри (126,3 фоиз), Жондор (124,6 фоиз), Когон (123,7 фоиз) ва Қорақўл туманларида (120,8 фоиз) қайд этилди.

2019 йил январь-декабрь ойларида соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар ҳажми 151,0 млрд. сўмга тенг бўлди. Ўтган йилга нисбатан ўсиш 109,1 фоизни ташкил этди.

Худудлар кесимида соғлиқни сақлаш хизматларининг ўсиш суръати, фоиз
(2019 йил январь-декабрь)

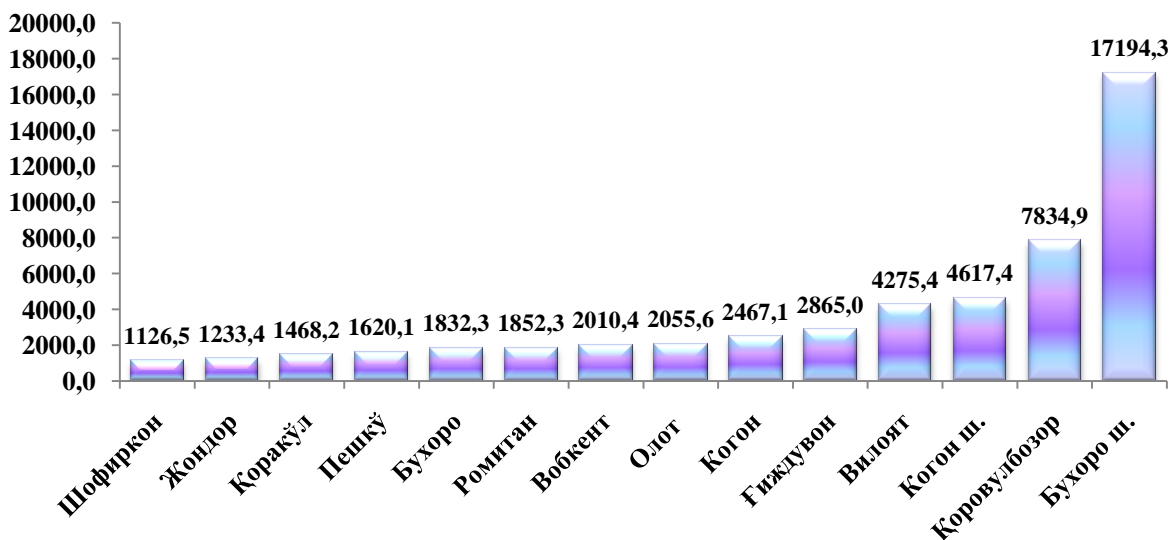

Соғлиқни сақлаш соҳасидаги хизматлар бўйича юқори ўсиш суръатлари Когон шаҳри (128,1 фоиз), Қоровулбозор (121,6 фоиз), Жондор (121,2 фоиз) ва Пешкў (118,0 фоиз) туманларида кузатилди.

Ўтган йилга нисбатан бу хизматларнинг унча юқори бўлмаган ўсиши Олот (115,8 фоиз), Ромитан (115,2 фоиз) туманларида ва Бухоро (109,9 фоиз) шаҳрида қайд этилди.

2019 йил январь-декабрь ойларида аҳоли жон бошига кўрсатилган бозор хизматлари ҳажми 4275,4 минг сўмни ташкил қилди ва ўсиш суръати ўтган йилга нисбатан 108,9 фоизни ташкил этди.

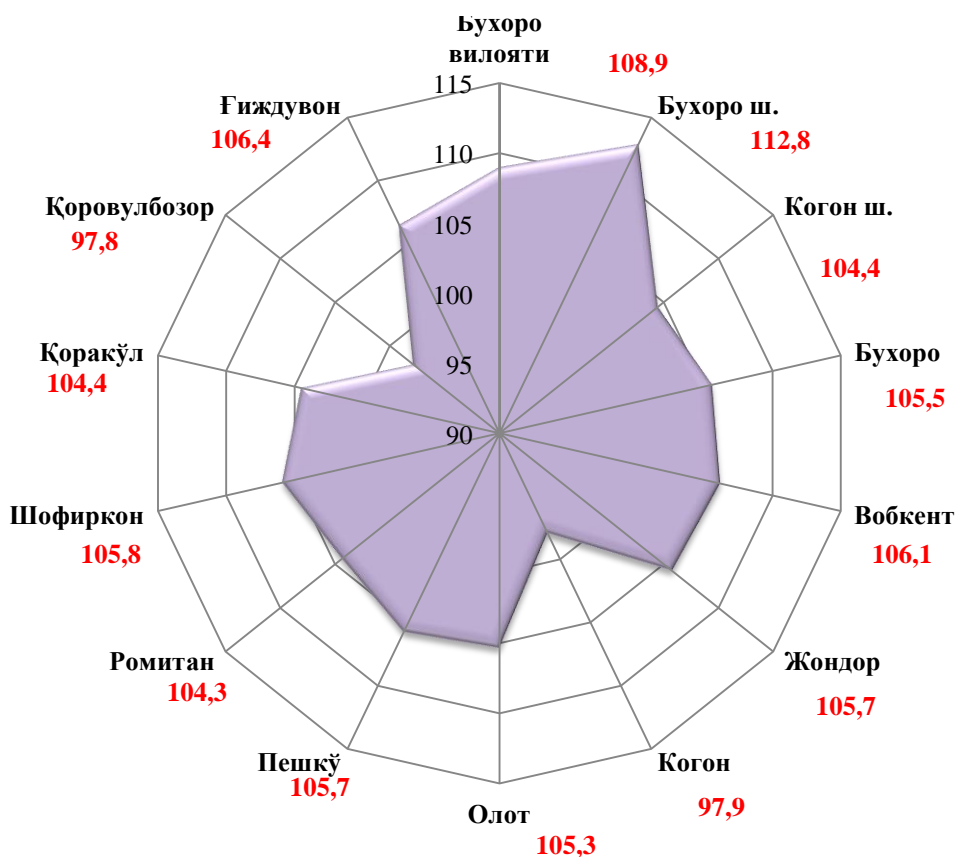
2019 йил январь-декабрь ойларида шаҳар ва туманлар бўйича аҳоли жон бошига ҳажмлар, минг сўм

Аҳоли жон бошига кўрсатилган хизматлар бўйича энг юкори кўрсаткич Бухоро шаҳрида – 17194,3 минг сўмга тенг бўлиб, ўсиш суръати ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 112,8 фоизни ташкил этди.

Аҳоли жон бошига кўрсатилган хизматларнинг энг паст кўрсаткичи Шофиркон (1126,5 минг сўм), Жондор (1233,4 минг сўм) ва Қоракўл (1468,2 минг сўм) туманларида кузатилди.

2019 йил январь-декабрь ойларида шаҳар ва туманлар бўйича аҳоли жон бошига ўсиш суръати, *фоиз ҳисобида*

Хизматлар соҳасини жадал ривожлантириш, унинг таркибини етарлича ривожланган жамият ва ривожланган эҳтиёжлар билан такомиллаштириш мумкин ва бу умуман ҳаёт сифати каби ҳодиса билан боғлиқ, чунки турли эҳтиёжларни қондириш жараёни ҳаёт сифатининг муайян стандартини яратади.